

KREŠTĀN

POLITICKÉ A SPOLOČENSKÉ KATOLICKÉ NOVINY
VYCHÁDZAJÚ KAŽDÚ NEDELU NA 16 STRANÁCH.

Predplatná cena:

Na celý rok 2 zl. — kr.
Na pol roka 1 > — >
Na štvrt roka — > 60 >

Jednotlivé číslo 4 kr.

Spisujú a vydávajú:

MIKULÁŠ LEPSÉNYI
a **GERHARD NÉMETH.**

Hlavný spolupracovník:
FRANTIŠ BLESZKÁNY.

Redakcia a vydavateľstvo: V Budapešti
VIII. ker., Práter-úlica 44.

sem sa majú posielat predplatky, jako i do-
pisy do novin, ohlášky a náhodné reklamácie.
Cena jedného 5 stĺpcového malého riadku
je 10 kr. Rukopisy sa naspá k nedávajú.

Na pustatine.

Hlas z Rímu.

Liberálne kruhy veľmi sú zase pobúrené. Všetkie noviny, ktoré proti kresťanstvu zlost a jed šprijajú, teraz proti Rímu zatínajú liberálne päste svoje. Zle nedobre na Rím, pretože v mene pápeža Leva XIII. od kongregácie pre záležitosti biskupov také písmo prišlo na všetkých uhorských biskupov, ktoré písmo alebo nariadenie veľmi pobúrilo krv pánov liberálov.

A čože je v tomto písme alebo nariadení rímskom tak poburujúce dačo, keď sa ho židovské a liberálne noviny a kruhy tak naľakaly? Človek myslel by si, že pápež, otec celého kresťanstva, Uhorsko asnáď zničť ide. Človek myslel by si, že rímska kongregácia v mene pápeža asnáď zapredať ide uhorskú vlasť našu. Veď také škrekky a vresky počuť z liberálneho tábora, akoby Uhorsko nemalo väčšieho nepriateľa nad Rím a nad pápeža.

Čo sa stalo teda a nestalo, keď liberálne noviny tak besno plujú teraz na Rím? Veď len nedávno vychvaľovali múdrosť a miernosť pápeža keď z príležitosti milleniuma list bol písal na uhorských biskupov, list plný otcovskej lásky oproti Uhorsku.

Hja, pánom liberálom len vtedy páči sa rímský pápež, keď Uhorsko chváli; len vtedy oslavovali by pápeža a biskupov s ním, keď by pápež a biskupi chválili civilne manželstvo, štátne (ale obcami platené) matriky a svobodu beznáboženstva. Keď by pápež, alebo rímska kongregácia v mene pápeža schvaľovala nové cirkevno-politické zákony, vtedy pápež a biskupi hneď mali by „otvorené hlavy a jasné rozumy.“ Teraz ale pápež a všetcia biskupi, ktorí poslúchajú budú nariadenie rímskej kongregácie, zaiste za „zplatočnikov,“ za „tmárov“ a za „nepriateľov pokroku“ budú vyhlásení.

Nuž teda, čože to aké nariadenie prišlo z Rímu v mene pápeža, ota to a najvyššieho učiteľa celého kresťanstva.

Keď toto rímské nariadenie pozorno prečítame, hneď zbadáme, že v Ríme prebývajúci námestník Kristov dobre vie a vidí, čo sa teraz v Uhorsku robí a činí. Otec kresťanstva dobre vidí, že v Uhorsku taký duch panuje v liberálnych kruhoch, ktorý kresťanskej mravnosti a náboženstvu nanajvýš je nebezpečný. Preto napomína teraz všetkých uhorských biskupov, aby väčší pozor dávali na výchovu kňazov, na vynaučovanie ľudu kresťanského a aby skrz cvičených kazateľov, v reči ľudu napomínali veriacich svojich ku kresťanskému životu a ku svedomitému plneniu povinnosti a práv občianskych.

Nuž, pravdaže sa toto rímské napomínanie

neľubi te az pánom liberálom. Im by sa bolo asnáď páčilo, keď by bol rímský pápež rozkázal biskupom, aby kňazov napomenuli, žeby nekázali o sviatosti manželstva, lež aby usilovali sa kňazi napomínať ľud, aby sa len civilno dal sobášť! To by sa páčilo pánom liberálom, keď by pápež rozkázal, aby žiaden biskup ani kňaz neopovážil sa ľud poučiť o právach a povinnostiach občianskych. To by sa im páčilo, keď by Rím zahrnel kliatbou všetkým tým kresťanom, ktorí na ľudovú stranu hlasovať budú.

Ach, bola by to radosť a plesanie medzi liberálmi, keď by rímska kongregácia na miesto napomenutia biskupov, napomenutie *farárom a kaplánom* bola zaslala, aby neopovážili sa zásady a program ľudovej strany rozširovať. Bolo by to vychvaľovania múdreho a osvieteného Rímu, keď by tak z Rímu rozkaz prišiel farárom a kaplánom, aby čím viac kázali po maďarsky slovenskému ľudu a aby z kazateľníc napomínali ľud slovenský, žeby len na liberálov hlasoval.

Takéto dačo mal Rím poslať do daru na millenium! Keď by Rím pochválil bol liberálov, vtedy nebol by sa miešal do vnútorných záležitostí Uhorska. Lež teraz, keď Rím napomína biskupov, aby „*vojvodili v úzkostach spoločnej vlasti, bojovať boje Pána zbraniami spravodlivosti,*“ to je už čo inšie. Teraz liberálne noviny vrešia a nadávajú Rímu, že akým právom mieša sa Rím do „vnútorných záležitostí“ Uhorska.

Nuž, to i malé decko vie, že Rím a pápež žiadneho práva nemá miešať sa do záležitostí *čisto-politických* Uhorska. Preto i vtedy, keď vláda žiadala pod ministrom Tiszom, aby Rím biskupom kňazstvu podporovanie vlády naložil, Rím nechcel sa zamiešať do politiky Uhorska a žiadosť Tiszovú odoprel. Túto vec na sneme vyhodili na oči pánu Tiszovi, čo on zapieral.

Teraz ale nikto nemôže tvrdiť, iba jestli sám seba a druhých chce klamať, nik nemôže tvrdiť, žeby Rím miešal sa do politických vecí Uhorska keď napomína biskupov, aby „*bojovali boje Pána zbraniami spravodlivosti.*“ Lebo to nenie urážka pre Uhorsko, keď Rím napomína biskupov, aby výchova kňazstva diala sa sväto a aby biskupi neposväcovali za kňazov takých nájomníkov, „ktorí kradnú sa do duchovného stavu zo *ziskuchtivosti.*“ Ani v tom nenie nič zlého pre Uhorsko, keď z Rímu napomenutí sú teraz uhorskí biskupi, aby pozor dávali na mravy kňazov a na svedomité plnenie kňazských povinností. Ani v tom nič nenie nebezpečného, keď Rím teraz odporúča poučovanie svetských

mužov kázňami alebo *dobrymi novinami a spismi*. Ani to nenie poburujúce pre Uhorsko, keď Rím teraz odporúča *katolícke spolky*, nábožne spolky na gymnáziách a nábožnú výchovu gymnásialnych žiakov. Alebo či nebezpečné je pre Uhorsko, keď universita peštianska, katolíckymi peniazmi založená nazpät odovzdala by sa katolíkom? Alebo či rozpadne sa Uhorsko, keď kňazi kresťanskí len tam budú kazať po maďarsky, kde ľud *dokonále a dobre rozumie reč maďarskú?*

Pravda, liberálov nepáči sa, keď v tom rímskom nariadení v 8. punkte stojí, aby kazatelia často kázali „o kresťanskom štátnom sriadení o **povinnostiach občanov o láske k vlasti**,“ ponevác práve o týchto veciach „*prevratené a záhubné mienky panujú*.“ Nuž a či pre Uhorsko nebezpečné je napomínať kresťanov ku kresťanskej statočnosti a láske k vlasti? Alebo či nebezpečné je napomínať z kazateľnice veriacich ku svedomitému plneniu občianskych povinností?

Alebo či Rím mieša sa do politických vecí Uhorska, keď v 11. punkte nariadenia hovorí: „*Nanajvyš prospešné je, keď jednotlivé kraje majú svoje katolícke časopisy*, viac ako ich je dosiaľ, a nie len v maďarskej, ale aj v každej inej reči písané, aká je v jednotlivých krajoch obvyklá, a pochopovaniu ľudu primerané.“ Čo povedia na toto tí páni farári, ktorí boja sa i teraz ľudových slovenských novín, ako čert svätenej vody? Čo povedia tí páni duchovníci, ktorí pysia sa, že nič slovenského nečítali ani nečítajú, keď teraz od samého pápeža prišlo napomenutie, aby kňazi *dobré, v duchu kresťanskom a v reči ľudu* písané novinky rozširovali?

Nás radosťou veľkou naplňuje hlas z Rímu. My vzdelávať a poučovať chceme ľud nábožný slovenský, aby pridržal sa náboženstva svojho a aby netiskol káru liberálov, na ktorej naložené sú krámy ľahostajnosti a beznáboženstva. Veď i milovaný kráľ náš hovoril 8-ho júna ku pánom ablegátom, že táto krajina bola len vtedy silnou a kvetúcou, keď jej synovia verne pridržali sa *kráľa a náboženstva*. Keď by náboženstvo nemalo sa ani spomínať pri politike a pri voľbách, *vtedy by milostivý kráľ náš nebol napomínal s kralovského trónu svojho ku náboženstvu*.

Teraz vidíme, že to isté, čo milostivý kráľ náš prehovoril o náboženstve ku ablegátom, to isté hovorí i hlas z Rímu ku biskupom uhorským. Rím i k tomu napomína biskupov, aby *bojovali boj Pána*, aby povzdužovali „*spozdúcov a lenivcov*,“ a vzdorovitých aby pokutovali.“

Nuž či pravda to, čo písal „opravdový

liberál,“ že vraj *biskupi a čelné kňazstvo* složili zbraň, len vraj niekoľko kaplánikov a dedinských kňazov zopiera sa *čelnému kňazstvu?*!

POLITICKÉ CHYRY.

Gabriel Ugron a Františ Koššúth. Františ Koššúth onehdy to urobil, že šiel kortošovať do Sarmáru, do okresu Gabriela Ugrona. Ugron teraz zdvorile naspák dáva návštevu a na konci júla pojde do Mezötúru, kde tamejší a okoliční priemyselníci a kupci shromaždenie vydržiavajú v záležitosti spoločného cla a všeobecného volebného práva. Ugrona na tejto ceste viacej ablegátov bude sprievádzať. Toto je prvý pád, že Ugron ide do okresu Koššúthovej stranky.

Pätikostolská biskupská stolica. Čo sa zaplnenie tejto biskupskej stolice týka niektoré liberálne noviny opätovne spomínajú i meno učeného Viléma Fraknóiho. Fraknói teraz poprosil časopis „Pécsi Közlöny“, že chýri o zaplnení pätikostolskej biskupskej stolice ohľadom na jeho osobu nepochádzajú z pravého prameňa, lebo že on sam nič nevie o tej veci.

Poloha na Kréte. Že by na ostrove Kréte bolo už zasadlo narodné shromaždenie, ešte neprišla žiadna úradná sprava. Turecký posol ozval sa proti tomu, že z Grécka dobrovoľníkov a strelivo posielajú na Krétu a tento protest není priam bezprávny. Grécka vláda odpovedala, že o tom nemá známosti, ináč že s cudzozemskom obchod je slobodný a že vláda nemôže nikomu prekaziť, aby necestoval, kam chce. To je pravda, len že i to je pravda, že grécka vláda pod pokryvkou povstalcov je prajná, a takto ťažkým činí rozluštenie otázky. Že vlády sa zaujímajú o kresťanskú otázku, dokazuje i tá okolnosť, že anglické a francúzske lode prišli do Heraklionu.

Oprava zákona o kuriálnom súdnictve. Z jedného biskupského mesta prišiel chýr, že vyššia snemovňa zákonný návrh o kuriálnom súdnictve podstatne opraví a tak naspák pošle nižšej snemovni. Kresťanská opozícia vyššej snemovne chystá sa na taký silný boj proti tomu návrhu, že barón Banffy už jej i mnoho popustil, menovite ohľadom kancelaragrafu.

O novom vymenovaní veľmožov rozchyruje sa mnoho po židovských novinách. Podľa tohoto chýru, jako očúvame vláda mnohých zamýšľa vymenovať za členov vyššej snemovne, zvláštne viacerých z pomedzi bohatých židov takých, ktorí podľa svojho postavenia zastupujú synagógu. Istý rabbin novej obce židovskej v Budapešti preto nedostal vyznačenie v posledné dni, lebo ho určili údom do vyššej snemovne. Takým spôsobom potajomky, tak pod pokryvkou i v Uhorsku sa ustraja ustanovizeň veľkého rabina, ako je vo Francúzsku, to je toľko, ako primáš židovsky.

Jedon nadžupan zadakuje. Z Deéšu sa oznamuje, že hlavný župan stolice Solnok-Doboky starší barón Karol Bornemissza člen to vyššej snemovne najbližšie zadakuje a utiahne sa do súkromného života.

Arciknieža Fridrik a ľudová strana. Židovsko-liberálne noviny ohlašovali, že arciknieža Fri-

drik bol by odsúdil ľudovú stranu, keď chodil po mošošskej stolici. Lež teraz na vrch vyšlo, že tie časopisy luhaly, lebo hlavný dvorný majster arcikniežaťa gróf Osvald Wolkenstein písal list do „Fremdenblattu“ a síce následovný:

Ctený pán Redaktor! Noviny „Fremdenblatt“ v čísle 178 pod nápisom: „Osvedčenie arcikniežaťa Fridrika“ uverejnili ten chýr, podľa ktorého arcikniežaťa deputáciu kňazov mošošskej stolice prijal a na oslovenie odpovedal. Hodnoverne vyslovujem, že duchovenstvo mošošskej stolice nebolo na poklonu u Jeho cis. a kráľ. Výsosti a tak ani poklona ani oslovenie sa nestalo. S úctou Prešporek 1-ho júla 1896. Gróf Osvald Wolkenstein v. r. hlavný dvorník.

Kardinál Schlauch o ľudovej strane. Liberálne tatárske noviny písaly, že po tieto dni jeden politikér ľudovej strany išiel na poklonu pánu kardinálovi a biskupovi, a že kardinál pred ním o ľudovej strane takto by sa bol vyslovil:

Snahy ľudovej strany nemôžem schvaľovať, lebo ľudová strana búri. Tento prúd len jeden dobrý výsledok bude mať, Uhorskí katolíci sa prebudia, a keď búrenie prestane, úsadlejšie živly do svojich rúk vezmú vodcovstvo, tak zvaná konzervatívna stránka. Utočnému pokroku môžeme ďakovať, že Chorvátsko, s ktorým nás posávad katolícke náboženstvo užšie spojovalo následkom uvedenia civilného sobášu sa od nás odtrhlo. Práve tak stojíme i so Sedmhradskom. Schlauch tu poukázal na jeden pád v Déve, kde jeden prepriaty zadal návrh, aby sa spojenie s Uhorskom rozdvajilo. Tieto námietky však — praví — teraz darobne bolo by robiť; bol rozpovedal som tieto i Jeho Veličenstvu. Časy sa mňaly a prišli dne vytriezvenia. V mojej diecezi je 120000 katolíkov, medzi týmito ľudovú stranu rozširovať je nemožno, ináč také politické pohyby, aké ľudová strana nasleduje, nemôžem podporovať.

Predovšetkým vyslovujeme, že tento chýr nepovažujeme za hodnovernejší než ten, ktorý o arcikniežati Fridrikovi rozhlašovala tatárska tlač, a ktorý práve teraz sme vyvrátili. Takéto chýry vytrubuje tatárska banda len preto, lebo by ľúbila, aby sa podobné osvedčenia staly. Pán kardinál Schlauch nemôže odsúdiť ľudovú stranu, ktorá vzala boj s novovekým pohanstvom, lebo kto ľudovú stranu neschvaľuje, ten je otrokom pohanstva, ten mieša maltu slobodným murárom. O jednom však kardinálovi nečo takéto predpokladať, je už kliatbou. Napriek tohoto chýru my sme presvedčení, že pán kardinál Schlauch je prívržencom, a síce silným ľudovej strany, a najde si príležitosť, aby tieto luhaniny tatárskej bandy vyvrátil, ale i na to, aby v jeho sidelnom meste a okolo neho sa vydržiavalo ľudové shromaždenie. Lebo je to len na potupu, že vo Veľkom Varadíne, kde sú dva katolícki biskupi, Koloman Tisa, — len si pomyslime — Koloman Tisa! tento pozemský Belzebub, je ablegátom!!

Krajinský snem.

V Budapešti 30-ho júna. Obidva domy zákonodarstva dnes vydržiavaly poslednie zasadnutie pred letnými prázdninami. Zasadnu ie vyššej snemovne započínalo sa o 11 hodine; predseda barón Adalbert Vay predostrel odkaz nižšieho domu, poťažny na návrh o kuriálnom súdnictve, čo sa v svojom čase dá na denný poriadok. Potom bez dohady zahlasovali

návrhy o cukrovej dani, o oprave zákonov domovej dane; v známost vzali oznam ministra finansov o vyplatení niektorej štátnej dlžoby a nadobudnutí zlata, aby zlaté koruny mohly do života uviesť; prijali návrhy o hofierských statkoch a týmto podobným majatkoch; návrhy o povolení vicinálnych parových železnicách cez Belohradskú a Tolniansku stolicu a konečne vzali v známost ministerský oznam, že sa dalo povolenie na kečkemiet-tisaugskú, temešvár-lippa-radniansku a tisapolgár-niredházsku železnicu. Konečne na návrh ministerpredsedu baróna Bánffyho určili, že v júli a v auguste nebudú vydržiavať zasadnutie; na návrh ale kaločského arcibiskupa Juraja Častku poverili predsedníctvo, aby 18-ho augusta, v narodeniny kráľa blahoželanie vyššej snemovne tlumočil pred trónom. Keď zápisnicu uhodnovernili, zasadnutie sa skončilo.

Snemovňa zastupiteľov odopoludnia o 1 hodine držala zasadnutie za desať minút; prevzala oznamy o dnešnom zasadnutí vyššieho domu, s výkrikom prijala pozdravujúci pripis Sriemskej stolice z príležitosti tisícročia a radostne odpovedala predsedovi Deziderovi Siládimu, ktorý zastupiteľom želal veselé prázdniny.

Valné shromaždenia ľudovej strany na horných stranách.

Že ľudová strana jak veľmi sa rozširuje, nič lepšej nedokazuje, než tie jedno za druhým tak veľkým počtom vydržiavané shromaždenia. Ľudová strana sťa jarná povodeň zaplaví všetké kraje, aby z jednej strany vytopila všetkých liberálnych krtov, ktorý zdravé korene ľudskej spoločnosti podryvajú, a z druhej strany, aby zúrodnila a pripravila pôdu, žeby do nej zasiaté semeno kresťanského učenia, jak pre celú vlasť, tak aj pre jednotlivých stonásobný užitok priniesť mohla. Liberálni tatári vidiac tento rýchly vzrost našej strany, sa pajedia, zubami škripajú, osočujú, očerňujú ľudovú stranu, a zdarma natiskajú na ľud svoje cesnakom raziace noviny, a keď vidia, že toto nič neosoží, falšujú menoslovy voličov, nevinných občanov prenasledujú, tryznia, trápia, od Ponciusa k Pilátovi honia, ba už aj do žalára uvrhujú, mysliac si že takýmto násilným spôsobom pohyb ľudovej strany utlačia, a že v liberálnom jarme ubohý ľud ešte i na ďalej udržia. Avšak namáhanie je márne. Jako strom, čím väčším vetrom a víchrom je vystavený, tým hlbšie korene púšťa a tým dlhšie stojí a užitok prináša, tak aj ľudová strana, čím väčším prenasledovaniám trápeniam a víchrom je vystavená, tým hlbšie korene púšťa do srdca statočných občanov, z ktorých ani Tarnócovci, ani Bánffyovci, ani Skalečkovci, ani Jančovci ich vykoreniť nemôžu. Toto prenasledovanie ľudovej strany od liberálnych tatárov, podobné je štipaniu podchvostných múch v jaseň. Čím viacej sa blíži jaseň, ošklivé podchvostné muchy tým viacej štípu, lebo vedia, že koniec ich ži-

votu už sa blíži. Aj liberálni tatári, čím viacej sa ľudová strana rozmáha, v zúfalosti tým viacej ju štípu, bo cítia, že ak to takto pojde na spôsob podchvostných múch skapať musia.

Naše novinky, pre nedostatok miesta len krátke zprávy môžu doniesť o tom, že ku shromaždeniam ľudovej strany po celej krajine vydržiavaným s jakou radosťou a oduševnosťou chystá sa národ, jaknáhle počuje, že na blízku shromaždenie bude.

My dnes našich ctených čitateľov na tie shromaždenia chceme upozorniť, ktoré sa v najkratšom čase na horných stranách vydržiavať budú. Tohto roku na horných stranách už na troch miestach boli shromaždenia, asíce v *Prievidzi*, v *Chinoranoch* a *Piešťanoch*. V najbližšom čase vydržiavať sa bude vo *Varíne* v (Trenčianska st.) 19-ho júla, v *Povážskom Novom-Meste* 26-ho júla, v *Orave* 2-ho aug. Všetké tieto shromaždenia budú opravdivými sviatkami pre ľudovú stranu. Tisíce a tisíce ľudu kresťanského dostaví sa na tieto miesta, aby pred Bohom a svetom soznali, že otroctvom liberálnych tatárov už sú nasýtení. Tu udávame pozvanie na shromaždenie do Varína.

Pozvanie!

Trenčiansko patrí medzi tie zriedkavé stolice, kde za práva svobody a ľudu prapór už vtedy sa rozvinul, keď inde sa ešte tuho driemalo. Veľkú zásluhu má mesto *Žilina*, ktoré 14-ho mája r. 1894. veľmi podareného ľudového shromaždenia bolo svedkom.

Lenže horné Trenčiansko nenie s tým spokojné, a preto znovu chce vydržiavať veľké ľudové shromaždenie vo *Varíne*, 19-ho júla v nedeľu odpoľudnia o pol štvrtej hodine, ktoréhožto predmety budú nasledovné:

Zahájenie shromaždenia. Drží: gróf *Gejza Apponyi*. *Naše ústavné práva.* Drží: *Zoltán Zmeškal* veľkostatkár. *Mali gazdovci na Horniakoch.* Drží: Dr. *Ján Kubicza* pravotár. *Nový poriadok a ľudová strana.* Drží: *Ján Zelenyák* ablegát. *Záverčaná reč predsedy.*

Prindíte tedy všetci ctení občania Trenčianski, Turčianski a Oravski!

Usporiadateľstvo.

Vyzývame menovite voličov z *Varínskeho* a *Kisucko-Novomestského* tak tiež aj *Žilinsko-Rajeckého* okresu, aby sa čím väčším počtom dostavili. Menovite nasledovné obce: *Terchová*, *Bella*, *Tužina*, *Vadičov*, *Nové-Mesto*, *Budatín*, *Veľká Divina*, *Dlhopole*, *Teplička*, *Strečno*, *Rosina*, *Višňové*, *Slavné mesto Žilina*, *Hričov*, *Závodie*, *Stražov*, *Byčica*, *Lietava*, *Rajec* atď.

vyzývame, aby ich ani ďalekosť ani horúcosť, ani dážd nezdržoval.

Shromaždenie v *Povážskom Novom Meste* 26-ho júla sa vydržiavať bude pre následovné volebné okresy, asíce: *Novomestský*, *Vrbovský*, *Trenčiansky* a *Banovský* okres. Jako nám píšú z týchto okresov, všetky obce bez rozdielu náboženstvá sa súčasťnia pri shromaždení. O tomto shromaždení v budúcom čísle.

Prosba na Kráľa.

V *Budapešti*, 28-ho júna.

Úradníci holičského cis. a kr. pánstva, ktoré do okresu *skalického* patrí, pri posledných voľbách do stoličného výboru taký vplyv činili v záujme liberálnej strany na voličov, že tunajší ľud, ktorý o liberalisme ani počuť nechce, je celkom rozhorčený. Nijak to nemohol pochopiť, jako môžu úradníci toho najústavnejšieho kráľa ľud v takej miere hatiť v užívaní jeho práv. A preto sa ten ľud na svojich duchovných obrátil, aby o tom uvedomili kráľa.

Kňazstvo, chcujúc svoj ľud od takého neprávneho nátlaku zachrániť, 23-ho júna s následovnou prosbou sa obrátilo na Jeho Veličenstvo.

Cisárske a Kráľovské Veličenstvo!

Najmilostivejší Pane!

Pod holičský cis. a kr. rodinný patronát patriace r. k. duchovenstvo vždy si považovalo za povinnosť ľud upevňovať v nábožnosti a vernosti ku kráľovskému domu. Lenže tomuto namáhaniu veľmi je v ceste ba ho i znebezpečuje tá okolnosť, že bárs zákony našej vlasti medzi ústavné práva ľudu počítujú i to, aby on svoje politické presvedčenie a svobodnú vôľu bez prekážky na javo dať mohol, v tomto práve nielen zmýľuje, ba rovno hatí ľud holičského cis. a kr. pánstva úradníkov to zachádzanie, že sa oni čo zástupcovia pánstva do volieb tak krajinských, jako i stoličných miešajú, voličom vyhrážajú, a na nich aj iný vplyv činia, tak napr. pánski úradníci voličov *na cis. a král. pánskych kočoch vozia na miesto volby*, kdežto *Iavičiariskym* voličom odňali milostné poplatky a sa im vyhrážajú, že im roboty nedajú atď. Ponev č sa s týmto domnievanie to rozširuje u ľudu, jakby Veličenstvo Vaše k jednej politickej strane sa nachyľovalo, z čoho pochádza i výš spomenuté držanie cis. a kr. pánskych úradníkov, ktoré ľud v tej najvyššej miere uráža; my teda znajúc vznešené smýšľanie, ústavné city a šľachetné srdco otcovské *Vášho Veličenstva*, s najhlbšou pokorou prosíme Vašu Jasnosť, by ste ráčil zákonom koniec spraviť tomuto nadužívaníu, ktoré sa nijak srovnávať nemôže s vážnosťou cis. a kr. pánstva.

K. *Holič*, 26-ho júna 1896.

Nasledujú mená všetkých farárov a kaplánov patronátskych.

Upozornenie.

Upozorňujeme a prosíme člených čitateľov „Kreštana“, aby nesadli na lep bezočivým jednateľom a nedali si natisnúť taký kalendár, ktorý nenie ducha kreštanského.

Na prosbu mnohých sme sa odhodlali, že vydáme

Veľký „Kreštanský kalendár ľudovej strany,“

už vyšol z tlače, a je v hocktovej chvíli k dostaniu pod týmto nápisom:

**Františ Bleszkány, Budapešť, VIII.
Mária-Tereziatér. 9.**

S úctou

Vydavateľstvo.

Dolu s kňazmi!

Teda tak ďaleko sme my prišli v našej krajine „Mariánskej?“

Bohužiaľ!

Zástupcovia Uhorska pred pár dňami prijali zákon, ktorý nič iné v sebe neobsahuje jako to, že aby katolíckemu duchovenstvu sa ústa zapchaly, a sloboda reči im jednoducho odobraná bola.

Prečo?

Preto, aby pri voľbách nemohli svoju mienku vysloviť oprotivá týmto bezočivým cirkevno-politickým zákonom. Duchovenstvo od prastarých časov bolo vodcom ľudu, tak v cirkevných jako v svetských záležitostiach; duchovní boli radcovia, učítelia a dobrodinci človečenstva; im sa má ďakovať, že Uhorsko ostalo kreštanskou — katolíckou krajinou a že kultúru europejskú prijalo; oni dbali o to, aby ľud o jeho právo verne vyučili — a všetko zlé od neho odstránili. Duchovní neučia nič zlého popudlivého, oni neučia ľud na žiadnu krivdu a nespravedlivosť, oni sú strážníci práva božieho, odkiaľ pochádzajú a povstávajú všetké ostatné práva svetské. A predsa sa nakladá s nimi tak jako zo zbojníkmi a mordármi lebo že sú oni buričia a nebezpeční štátu. Oni musia byť orabovaní o ich politické právo, „kňazi nech sa do politiky nemiešajú, oni jedine o oltár nech sa starajú, ale do inšieho sa miešať nemajú.“

Pekne. Veľmi pekne!

Dokial „kňazi“ boli privrženci vládnej stránky, dokial slovom a skutkom sa ustávali za liberál-

nych Tatárov: dotiaľ boli najlepšie patrioti, vzdelaní mužovia, výborní kňazi, a lásky hodní ľudia na svete. Teraz ale keď sa časy premenily, a duchovní odhodlane prevzali boj oproti liberálnym vyslancom a ich ruhaniu sa proti Pánu Bohu, a nielen že oni bojujú proti týmto psohlavým tatárom, ale s nimi ide aj ľud kreštanský im sverení od Pána Boha, ponevác sa teda toto opovážili urobiť duchovní, preto sú veľazradci, preto budú jako ostatní túfáci a svetobehleci pred súd volaní a zavieraní. Ale my sa nad týmto nečudujeme. Lebo po predku sme vedeli, že liberálni tatári na pol ceste nezostanú stáť. Bezbožný nemá pokoja, vraví sv. písmo; tak aj naši liberáli, dotiaľ nemajú pokoja, dokial každý odpor nezlomia, každé právo nevykynozia a Cirkev katolícku, až po čiernu zem nepokoria, nesnížia; zbi pastiera a rozprchne sa stádo, hovorí sv. písmo. — Zbav vodcov ľudu politického a občianskeho práva, zbav ich slobody reči — a ty môžeš s voličmi zachádzať tak jako sa tebe ľubi. Pri voľbách liberálni tatári môžu v záujme svojích bezočivých cirkevno-politických zákonov a socialisti za svoje naničhodné pojemy búriť, lež kňaz ten musí mlčať a nesmie ani meno Otca nebeského, ani sviatosť spomenúť.

Je to teda klamstvo a lož, že kňaz len v kostole má čo do roboty.

Áno môžu liberálni tatári jakékoľvek zákony vyniesť, to nás nič hatiť nesmie, lebo kňaz nielen v kostole, ale aj v škole, v špitáli, na bojišti, jedným slovom všade, kde sa o dobro a blaho ľudu svereneho jedná — teda aj pri voľbách — má sa vytasiť.

Duchovní tak platia daň, jako každý ostatný občan v krajine, tak musia plniť vojenskú službu, jako druhí, a tak majú povinnosti občianské jako hocktorý; a predsa môžu byť kňazi a jejích práva konštituciálne orabovaní? Toto je nesťydatosť a bezočivosť. Toto sa len v Uhrách môže stať, kde život verejný už na brehu prepasti stojí. Ešte pár krokov, a náboženská vojna rýchlo je tu.

Kňazi — baraj je už 169 §. pre nich pri-chystaný, ktorý ich do žalárov poženie — nesmejú zabudnúť na svoje povinnosti. Kňazov všetkých v celej krajine zavreť nemôžu liberálni tatári. Takéto zákony kňazov podvrátiť nesmia, oni musia ísť až po žalár pre Cirkev Kristovu.

Železné putá prinesú blaho Cirkvi Kristovej tu u nás.

Však keď 1874 mar. 31-ho Pavel Melchers primáš Nemecký a arcibiskup kolínsky vo svojom paláci bol lapený a vlečený do žalára, kde 6 mesiacov medzi lotri a zbojníkmi sedel a v sozname žalárskom takto bol napísaný: Pavel

Melchers k o š i k á r, keď on toto pretrpel a mnohí
tisíci biskupi a kňazi s nim v Nemecku pre
Cirkev Kristovu, nesmie sa zľaknúť temnie ani
kňazstvo naše!!
Cačan.

Upozornenie.

L'udový Kalendár,
Našej ľudú strany,
O osem, deväť dní,
Bude ľudu daný.

Budú v ňom obrázky,
Viac veršov i žarty,
S rozličným obsahom
Zajímavé články.

Je v ňom politika
I čítanie zbožné,
Deje, hospodárstvo
I rady osožné.

Musí on zavítať
Do každého domu,
Prosíme priateľov,
By prispeli k tomu.
Starý Kresťan.

Hostina Balthsara.

Pominul sa súmrak, prišlo noci chladno,
Čaruplná poltma prestrela sa kradmo
Na zelené nivy . . .

V nemom tichu všetko, len v kráľovskom zámku
Hudba, hurhaj divý . . .

„Veselosti žriedlom naplň kalich smädný,
Chytaj rozkoš chvíle, neustávaj žiadny,
Odolaž suché ústa!

Hej krátke to žitie bez pôžitku prázdne,
Noc žalostná, pustá.

Veselosti žriedlom naplň kalich skvostu,
Zahrm zvučnú hymnu, velebiacu poctu
Najvyššieho Bála!

Jeho je blesk, sláva, ligot korún, trónov,
Skvelá kniežat sála.

Veselosti žriedlom naplň kalich lásky,
Naše hody, ples, jas, štencov, retaz, rázgy,
Ťažkých okôv rinkot!

Hore sladkú pieseň! psi rab nech očúva
Tupý želiez klingot!“ —

A zanôtia hosti, a zašumia piesne
A rachotí posmech, že žid v putách klesne,
Že ho jarmo škrtí.

A rozohní nápoj, a puká sa kalich
V roztopaši šturty.

„Zkazu vzaly štyri, plň hajduchu piaty!
Sem padlého chrámu nový pohár zlatý!“ —

A prinesie v mžiku.

A z posvätných nádob smeje, chichotá sa
V drzom pohan kriku.

Brnknuť sebe . . . na zdar! . . . ale čo v tom vine?

Ľak prenikne kráľa, pot mu s čela rine,

Tvár sa razom zmení.

Nad ním div divúci! plamenná hľa ruka

Poletuje v sieni.

Umlkla nezbednosť, blednú páni riše,

Trb'iece sa ruka, tajné písmo piše:

Mane, tekel, fáres.

Trasie sa panovník, hrôzy plný šeptá:

Ký to v stene zárez?

Radu vedú kňazia i mudrci všetci,

By na význam prišli mimoriadnej veci,

Našli taju vrátka.

Hľadi, skúma oko, rozumkuje myseľ. —

Nejasní sa hádka.

„Prikroč veštec Dániel, nebies darov mužú,

Vylož tahy divné, tak ma v duši kúšu,

Och vylož ich snadne!“ —

„Slyš ruhavý hriešník, hnev Boha živého,

Bič na teba padne.

Chudých väzňov slza, rummy chrámu, krádež

Vyvolaly pomstu, milosti nenajdeš,

Za znevahu nádob.

Hodina prichádza, rozkaz neba riadi:

V potupe sa zatop!“ . . .

Sem tam kuká panstvo, na nešťastie rácu,

Kradomky sa pracú z kráľovho palácu,

Naň Jahve trest vála . . .

A vzbudená zora od úžasu strpne

Nad mrtvolou kráľa.

Sambulov.

I radostné i žalostné.

(Pokračovanie.)

Papieru jest, tlač máme, v skleпочech červenej,
bielej, zelenej tkaniny na dostač, v našich horách by
sa var len aj tenkie vysokie drúčky naišly, dreva
dost na tribunu, ešte aj čačiny by sme priniesli, ven-
cov navyli, tribunu okrášlili; rečníkov máme hromadu.
Ku všetkému tomuto nič už nechýbí, len deň shromaž-
denia oznámiť vrchnosti a punktum!

Malo sa to stať hneď po ružomerskom shromaždení. No ale úfajme, čo pozostalo, nevystane; úfajme, že v Trstenej, v Tvrdošine alebo v Námestove sídlení privoláme: Sláva ľudovej strane; úfajme, že aspoň za tri týždne medzi Babiougúrou Pilskom a Tatrou ozývať sa bude: Nech žije ľudová strana!

„Pane učiteľu, že také válné shromaždenie mocno účinkuje na ľud, viem po sebe, viem i zo skúsenosti. Mne len ono zmužilosti dodalo; len jemu môže poďakovať, že 23-ho októbra voličia ružomerského okresu ôsmym mužov ľudovej strany vyvolili do stoličného výboru, proti ôsmym liberálom: a čo je najkrajšie, je to, že všetci tria ruž. matrikári buchli“.

Bol ste i na tej voľbe prítomný?

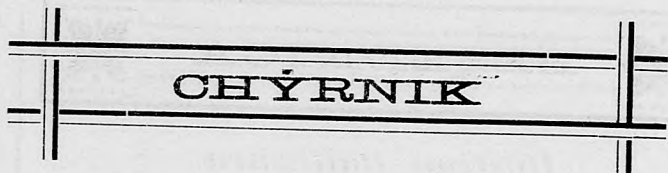
„Áno bol. Po bobrovnickej voľbe, na ktorej som tiež bol, schválne som šiel s krošňou do Ružomberka, a len potom po voľbe do Oravy, bo pri voľbách človek mnoho zkusí aj poučí sa k svojmu dobrému. Teda o týchto dvoch voľbách niečo vám rozpoviem. Bobrovnická voľba na stoličných výborníkov, ku ktorej aj naši patrili, bola na 21. októbra vyhlásená. Už pri tomto ozname naši páni vladári nezákornite pokračovali — jako som sa to až po voľbe dozvedel. Jedno, voľba nie v každej do bobrovnickej okrese patriacej obci bola oznámená, druhé, kurrens neskoro poslali obciam i to — jako som povedal — nie všetkým, bo ani na Dlhej Lúke nebol“.

Nuž priateľu, a ste nepodali protest proti voľbe?

„Ba áno, podali sme. Zákon 1886. XXI. 24 § zretedne hovorí: „podžupán alebo slúžny v dostatočnom čase deň voľby oznámi obciam“. Dakujem ja za taký dostatočný čas, keď kurrens len štyrma dňami prišiel na V. Borovo, odtiaľ šiel na Hutty, potom do Novotty a tak mal ísť do Dolnej a H. Rástoky — kam ani nedošiel pre krátkosť času. Pre nektoré obce iných okresov „dostatočný čas“ ohlásil voľbu, môžu byť aj štyri dni, ale nie pre naše obce, nám je málo týždňov. Teda i toto je priesupok proti zákonu. — Ešte by toto nebolo tak špatné, bo toto môže i z nedbanlivosti pochádzať, lež jest niečo ohavného, čoho sa jedon pisárik liberálny dopustil: previesť, prekabátiť, oklamať chcel našich t. j. vlastne rychtára. Len počujte pane učiteľu. Prišiel pisárik na M. Borovo rovno k rychtárovi v deň pred voľbou, a opýtal sa ho: koľko jest voličov doma? Málo — odpovie rychtár, — a čo by ste rád pane? počo ste prišiel? keď nám ani len to neohlásil pán slúžny, kam pojedeme voliť nových stoličných výborníkov? Veľkoberoveni, Hufania, Novofania idú zajtra do Bobrovníka na voľbu, a my kam pojedeme? kam patrime? či tí páni zabudli, že aj Malé-Borovo do Liptova patrí? Na túto reč zadivený pisárik, oči jako bubon vyvalil a hovoril k nahnevanému rychtárovi: Čo? do Bobrovníka idú tí susedi? a počo? nuž veď tí a vy do Mikulášskeho okresu patria! — Rychtár, múdrejší nad oného pisárika, pochopiac jeho liberálnu, klamom, podvodom, šibalstvom zarážajúcu reč, ďalej ani nepočúval ho, lež, zahodiac na seba halenu, vybral sa do chrámu božieho; tam nechal pisárika „dobrého katolíka“, ktorý, preplnený peniazmi „liberálnymi“ za bohumilšie pokladal, v nedelu vybrať sa na Hutty a Malé-Borove kortešovať, jako na sv. omšu ísť. A ešte papuľujú takito, že sú dobrí katolíci! A keby ste vedel, pane učiteľu, čo ten pisárik natáral v hufanskej krčme? liberálne pivo, v sobotu a či v nedelu tak účinkovalo naň, že sa s bohabojným, horlivým a statočným učiteľom Michalom Kapitánom aj o článkoch viery do hádky pustil. Tajil, že jest peklo, že Ježiš Kristus bol len

taký prorok, jako Mojžiš, atď., ale ho učiteľ vykresal, jako žiaka v škole, keď sa nezbedne drží. Sama krčmárka pisárika zahrakla rieknúc: ja som židovka a v peklo verim! Hľa čo potára slúžobník židovsko-liberálnej vlády! Na 10 zl. sa prepilo na „liberálcov“, ale z tých niekoľko hufanských voličov, ktorí sú doma, ani jedon nedôveroval vládnej stránke 21-ho októbra, i tých niekoľko oddalo hlasy svoje na ľudovú stranu, za čo Sláva im, zvláštne rychtárovi, ktorý sa pred dvoma hlavnými slúžnymi nehanbil dľa svojho svedomia a presvedčenia hlasovať. Sláva mu, i všetkým veľkoberovským ľudovej stránky voličom — okrem žida, ktorý povedal, že na voľbu nepojde, že ver' on šialené huby nepojedol, a predsa bol, teda . . . ? Či zaslúži, aby ku nemu veľkoberoveni chodili, keď proti nim na „liberálov“ h'asoval? veru blázní by boli.

(Pokračovanie nasleduje.)

Naším ct. čitateľom. S týmto výtis-
kom našich novín posielame naším ct. čitateľom
druhé číslo druhého polroku.

Sú mnohí medzi našimi čitateľmi, ktorí len
na polroka predplatili, ktorým tedy predplatok
s týmto číslom vyprší. Sú i takí, ktorí ešte ani
za prvý polrok nezaplatili, tedy sú nám dlžní.
Ba niektorí sú nám dlžní ešte i za minulý rok.

Všetkých týchto úctive prosíme, aby svoju
dlžobu vyrovnali; a ktorým predplatok vypršal,
aby čím skôr na druhý polrok predplatit ná-
čili, aby v rozposielaní sa nestala chyba.

Predplatné podmienky na čele novín sa
nachádzajú.

Ohľadom na čas rýchlo sa blížiacich vo-
lieb, na to prosíme našich privrzcov: nech
rozširujú naše noviny v kruhu čím širšom,
aby sme pod zástavu ľudovej strany čím via-
cerých mohli shromaždiť. *Redakcia.*

Čas. V Budapešti 6-ho júla celý deň bol mra-
čný, vetrný, chladný čas. Umernosť tepla bola 14·9
stupňov. — Po Uhorsku bol daždivý a chladný čas.
Najteplejšie bolo v Crkvenici 23·6 stupňov, najchlad-
nejšie ale v Akna-Slatine 9·8 stupňov. — Po Europe:
na východe je daždivé, na západe suché počasie. Naj-
teplejšie bolo v Brindisi 24·5 stupňov, najchladnejšie
ale v Akna-Slatine 9·8 stupňov. — Vo Viedni 14·4
stupňov, v Ríme 18·9, v Paríži 16·0, v Berlíne 14·1,
v Petrohrade 13·8, v Sofii 14·1, v Carihrade 24·2
stupňov bolo tepla. — Predpovedá sa; Môže sa oč-
kávať, že sa čas na suchý obráti a umernosť tepla
pribude.

Osobné chýri. Jozef kr. vojvoda ocestoval
do Miškovca prezrieť vojsko III-ho vlastibranného

okresu, potom v Nireďházi, v Úhoroži, v Munkačeve a v Marmarošskej síhotei prezrel vojská navrátil sa do hlavného mesta. — Barón Dezider Bánffy 8-ho júla vrátil sa do hlavného mesta. — Kardinál Agliardi bývalý to nuncijs vo Viedni v nedeľu odopoludnia, odobral sa od ministra zahraničia grófa Goluchovského. — Juraj Čáska kaločský arcibiskup 7-ho júla odcestoval z hlavného mesta na svoje sídlo.

Veľká paráda vo Viedni k úcte ruského cára. Ruského cára, keď príde do Viedne na návštevu — ako sa z Viedne telefonuje — s veľkými slávnosťami privítajú. Na ten čas vojsko v tábore pri Moste nad Litavou nariadia do Viedne a usporiadajú slávny pochod. Pravdepodobne veliteľstvo tohoto slávneho pochodu Jeho Veličenstvo sam kráľ prevezme.

Požiare vo Frajšťáku. Ako Ny. Sz. píše, vo Frajšťáku a vo sv. Petre tohoto roka už šestnásť ráz požiar pustošil. Spomenuté noviny prosia podžupana nitrianskej stolice, aby urobil poriadok v stolici, lebo vraj dom chudobného človeka nenie na to, aby podpaláci dľa ľúbosti podpalovali chalupy a tak zárobky naháňali frajšťáckým mnohým drevokupcom. Nech vraj žandárov vyšlú hasiť, pretože žandári na vyšší rozkaz dobre vedia hasiť, ako to v Stupave dokázali, keď voličom ľudovej strany v studenej decembrovej noci oheň zahasili, aby sa premrznutí slovenski roľníci zohriať nemohli. Jestli vraj pán slúžny nenie v stave vypátrať zločincov, nech ho dajú do pensie. Obyvateľstvo nemôže vraj trpeť, aby cez celé leto každú noc v trápení čakalo, kedy podpália mu dom, preto, aby frašťackí drevokupci dobré gšefty robili.

Zaucha u pána slúžneho. V Ny. Sz. čítame, že v Štepanovej veselo to ide v slúžnovskom úrade. Na Ducha žandári vyšli na rozkaz pána hl. slúžneho, aby zahnali lichvu chudobných želievov s pasienku, lebo vraj piesočnatý ten pasienok obci patrí. Žandári do nohy pichli roľníkovi Pavlovi Jurallovi a pán hl. slúžny na prídavok pokutoval jednotlivých na 30, 40 i 60 zlatých. V slúžnovskom úrade 6-ho júna bolo pojednávanie, 23 obžalovaní stáli pred slúžnym. Ani slovičko nesmel ceknúť nikto, lebo porád zavznelo slávne že „halgaš!“ Roľník Ignác Pokorný poníženo hovoril: „Nuž pán veľkomožný, keď nesmiem hovoriť, na čo ma teda volali na výsluch?“ Za túto otázku slúžny dr. Konrád ubohému roľníkovi zaucha vylepil a na prídavok pokutoval ho ešte na 30 zl. — Nuž teda povedz nám pane „Opravdový:“ kto búri ten ubohý slovenský ľud?

Neschopní ministri. Nedávno Koloman Tisza, hlava liberálov, účtovnú reč držal v Naďvárade. Medzi iným tvrdil, že i sv. Štefan bol liberálom a že v Uhorsku niektorí „neschopní ministri len intriguami (podvodmi)“ boli v stave sa udržať. Teda sám hlavný liberál uznal, že „neschopní“ ľudia môžu byť u nás ministri. Nech si teraz páni mamefici hlavy lámú, ktorí sú to tí „neschopní“ ministri!

Kortešačka s výstavou. Z mnohých okresov páni slúžnovci verbujú voličov na pešťiansku výstavu na útraty patričného ablegáta. „Alkotmány“ píše, že čačanský slúžny tiež verbuje voličov na výstavu, aby medzi iným navštívili tam aj svojho ablegáta Lánczyho, ktorý že im potom vymôže aj fabriku pre Čacu. Teda už budú voľby, keď liberáli počínajú sľubovať. Len že, sľuby sa sľubujú...

Zahanbení liberáli. S veľkou radosťou oznamovali liberálne noviny, že arciknieža Fridrich nedovolil svojim úradníkom ísť na ľudovej strany shromaž-

denie a že pred mošonskými kňazmi odsúdil cieľe ľudovej strany. Teraz od hlavného dvorného úradníka prišlo osvedčenie, že arciknieža ani nevyprával sa s mošonskými kňazmi o ľudovej strane, pretože kňazi spomenutí ani neboli u arcikniežaťa. — Kedy už prestanú luhaf niektorí páni liberáli?

Nová parná mlatobná mašina. Hospodársky spolok nitrianskej stolice na začiatku tohoročnej mlatby z úslužby pána Samuela Proppera predstaví hospodárom jednu novú parovú mlatobnú mašinu, ktorá za deň je v stave priemerne 4—500 metrových centov vymlátif. Kotál rušňa je vyhotovený z posávač neznámej látky, z bronikovej ocele. Táto mlatobná mašina je zaopatrená s jedným nástrojom, ktorý sa sám krmí a s jedným novým nástrojom, ktorý slamu ukladá. Na prevážanie tých mašín neni zapotreby záprahov, lebo mašinu a všetky ostatné k tomu príslužnosti preváža zakúrený rušň (lokomobil). Čas a miesto, kedy a kde to predstavia, v krátkom čase sa dá na známosť. Na predstavenie tejto zaujímavej mašiny už teraz vyzýva pozornosť hospodárov predsedníctvo spolku.

Jarmok na jačmeň. III-ti jarmok na jačmeň, ktorý hospodársky spolok nitrianskej stolice usporiada, toho roku v Piešťanoch — v onom svetočyrnom kúpeli sa bude vydržiavať. Piešťany majú medzi Budapešťou a Viedňou výborné železničné spojenie a na umiestnenie cudzích tiež sú pohodlné hostince. Za odpredaný jačmeň odmena sa nebude brať, avšak za každú predstavenú vzorku má sa po 1—1 zlatke platiť.

Zemänstvo vojenským dôstojníkom. Z Viedne sa oznamuje po telefone následovne: Podľa starodávneho nariadenia vojenských pravidiel toho skutočného vojáka, ktorý tricať rokov v pokoji a vo vojne slúžil, kráľ povýšil na zemänstvo. Toto starodávne nariadenie teraz doplnili jedným novým, podľa ktorého od týchto čias každý dôstojník, ktorý štiricať rokov slúžil vo vojsku, dostane zemänsku listinu.

Súboj v nemeckom vojsku. Berlinske noviny „Post“ píše, že vo vojenskom ministerstve pojednávajú o tom, ako by sa mohla maňa (vzteklost) súboja v nemeckom vojsku rozšírená užšie zamedziť. Ustanovizeň čestného súdu zamýšľajú pretvoriť na taký spôsob, aby radnej účinkoval ako smierlivý súd.

Veštica (prorokyňa) millionárkou. V Berlíne, ako sa odtiaľ píše, 4-ho júla zomrela jedna žena, menom Šterlingova a veštením si vyhľadávala živnosť. Túto vešticu popredné obecenstvo veľmi zhusta navštívovalo. Že jak dôhodné je toto remeslo, dokazuje i to, že jej pozostalosť okolo miliona je hodná.

Zvláštna osúdna príhoda na mori. Na japonskom mori dva parníky sa srazily. Jeden, Hozuimaru, sa ponoril. S ponorenou loďou 126 ľudí utratilo život v mori. Príčiny toho zrazenia sú mimoriadne; zemetrasenie pod morom a následkom tohoto vzniklé vodné stĺpy vodu do takého vlnenia d nesly, že mornári napriek všetk mu napnutiu sil nemohli vyhnúť srazeniu sa.

Protestanti a ten nový poriadok. „Alkotmány“ píše, že v Békési kalvínski kňazi shromaždenie vydržovali, na ktorom kalvíni uznali, že nové cirkevno-politické zákony ten následok majú, že náramne mnohí kalvíni po civilnom sobaši nejdú na sobáš do kostola. Dozorca Jan Szabó odporúča, aby štóla bola vymenená a aby kalvínski kňazi väčšie „apoštolovanie“

vyvinuli. Teda aj kalvíni žiadajú, aby kňazi horlišie „apoštolovali“, a liberálna vláda žalárom i rozí tým kňazom, ktorí pri voľbách s náboženstvom opovážili by sa „apoštolovať“, lebo vraj celý národ uhorský žiadal si tie spasonosné navoty.

Dlhý nos pána Bánffihó. Známo je, že pán ministerpredseda Bánffy na sneme napadnul vyslanca pápežového, nunciusa Agliardiho, že vraj bol „beztaktným“ (nemúdrym), pretože sa vraj do záležitostí Uhorska miešal. Pani liberáli vtedy od radosti skakali. Za príkladom trenčianskej stolice, dôveru hľasovali pánu Bánffymu za to, že Uhorsko obrátil proti vyslancovi pápeža. Teraz ten (nemúdry), „beztaktný“ Agliardi zostal kardinálom a dostal od Jeho Veličestva kráľa najväčšie vyznačenie, veľký kríž rádu sv. Štefana, a pán minister Bánffy dostal — dlhý nos. Nech rozmýšľa teraz slávna stolica trenčianska, či hodno a múdro bolo brániť napadnutú vraj vlasť proti tomu mužovi, ktorého sám kráľ vysoko vyznačil.

Zázračný rabín. V Stropkove akýsi divotvorný rabín robil dobré gšefty. „Alkotmány“ píše, že pán rabín a jeho spoločnosť, dľa novin „Zemplén“, nič inšie nevie, ako prešibaný závratník, ktorý klamal ľudí. Noviny „Zemplén“ čudujú sa, že ako môže vrchnosť trpeť také verejné škarednosti a že prečo slúžny nevyprataval výbornú kompániu pána zázračného rabína.

Okradený cudzozemec. Nikolaj Maljušon a H. a Varšovskij židi na universite z Moskvy prišli na výstavu do Budapešti. 3-ho júla rano ra električnej železnici pod zemou chceli ísť na výstavu. Pri vchode na Gizellinom námestí stretli sa s jedným poľským oblečeným mladým človekom, ktorého sa na všeličo dopytovali. Mladík ochotne dal im žiadané vysvetlenie a predstavil sa im, ako Ján Meisner krajčír v hlavnom meste a ponúkal sa im za vodcu. Navrh Meisnerov dva moskovskí žiaci prijali, vyšli na výstavu a spolu boli celý deň sním, zakrývajúc i jeho útraty. Na večer Nikolaj Maljušon išiel s Meisnerom do Šomošyovho orfeuma. Odtiaľ išli peši domov, Meisner však Maljušona miesto do hostinca viedol na okolie nového krajského domu. Tu sa ho pýtal, či má v poriadku peniaze, lebo, že sa on pomáta, že u Šomošihó mu o päť zlatých menej vydali. Ruský žiak chcúť sa presvedčiť, či je to pravda, vyňul z vrecku pudliar — a v tom okamžení Meisner mu ho vytrhol z ruky, uderil ho do hlavy a utiekol. Maljušona jeden policista odpravoval potom domov. V pudliari bol mal 150 zlatých.

Valné shromaždenie katolíckych učiteľov. Katolícki učitelia po Uhorsku vydržiavajú valné shromaždenie v Budapešti od 6-ho až do 9-ho júla. Programm valného shromaždenia bol tento: 6-ho júla bol obznamovací večer v redute; 7-ho júla posvätenie zástavy rímsk. katol. učiteľov v universitnom kostole a otvorenie prvého valného shromaždenia. 8-ho júla odborné zasadnutia. 9-ho pokračovanie valných shromaždení, 10-ho ale výlet do Ostrihomu.

Útok s dynamitom. Z Májdanu, obec to pri Oravici sa telegrafuje, že proti domu Nemčeka, regálneho arendátora 5-ho júla večer spáchali útok s dynamitom. Ačpráve dom je silno poškodený, predseda Nemčekovi a jeho rodine sa nič nestalo. Četníctvo vyhľadáva neznámých činiteľov. Ten útok pravdepodobne bol dielom pomsty.

Hrozná smrť. Karol Kónya majiteľ domu v Starom-Budíne 4-ho júla odpoľudnia vyčistil kanál na svojom dvore s nádennikom Jozefom Dukonom. Večer

na 7-mu hodinu boli hotoví s tou prácou. Dukon, na kraji jamy stojac pošmikol sa, spadol do kanála a strhol so sebou i Kónyu. Nádenník spadol dolu hlavou a prv než by mu susedi boli mohli pomôcť, zadusil sa v kanáli. Gazda sa ale šťastlivo zachránil. Po Dukonovi ostala vdova a päťoro malých detí.

V Budapešti v chráme sv. Jozefa 11-ho júla pokrstil p. kaplán Jozef Janda slečnu židovku Gizellu Lóvy; doposiaľ už štyri členovia sú pokrstení v tejto rodine, dvaja, ktorí ešte nedosiahli 18. rokov veku svojho; tiež to hneď urobia, jaknáhle im to zákon dovolí.

Ruská úradná zástava. Ruské úradné noviny uverejňujú nariadenie vojenského ministra Wannovského, podľa ktorého od týchto čias len bielo-belasočervené zástavy uznávajú sa za úradné zástavy ruskej državy. Nariadenie ďalej nakladá, aby na území všetkých vladarstiev — nevyimajúc ani Fínsko — pri všetkých úradných slávnostiach povinni sú upotrebovať bielo-belasočervenú zástavu. Posávd Fínsko pri všetkých úradných príležitostiach užívalo svoje vlastne barvy. S týmto nariadením ale prestáva i tento kúsok finskej samostatnosti; a veľká država usiluje sa čím užšie sjednotiť sa.

Pravota pre millennium. Berlinské noviny „Staatsb. Ztg“ sdefujú, že akýsi pán Mark Brown 4000 článkov napísal do amerických novin, v ktorých vychvaloval peštiansku výstavu. Tento Mark Brown predtým volal sa Markus Braun (po mene ho poznáte). Tento Markusko odporúčaný bol výstavovej direktcii, že vie dobre vychvalovať. Direktcia výstavy poverila ho teda, aby v amerických novinách písal o peštianskej výstave a za väčšie články sľúbilo sa mu 50 zl., za menšie 25 zl. Pán Markusko dal sa do roboty a napísal 4000 článkov a potom poslal konto direktcii na 57,500 zl. Direktcii dá sa to priveľa, nechce platiť. Markus Brown (Braan) proti direktcii pozdvihol pravotu v New-Yorku.

Recipovaní vlastenci. Zase chytili troch dobrych vtakov, ktorí zvädzali a posielali ľudí do Ameriky. Títo recipovaní vlastenci menujú sa: Grossmann S mu, Beier Gyula a Lefkovic Móric. Po mene poznáte ich.

Žid kňazom. V Sibíne chytili „missionára“, pod menom: páter Paulus Eugen. Pochodil po biskupoch a kanonikoch a sbieral peniaze vraj na missie. Osmelil sa aj omšu slúžiť vo farskom kostole. Potom dokázalo sa, že pán missionár lenie kňazom, lež že je to varšavský žid Tišmann. V kufre jeho našli dlhý kaftan, ako nosia poľskí židi, a rozličné písma po židovskú písané. Nech ho vezme na mušku »opravdový Kresťan«, lebo veď sa chválil, že on každého dľa zásuh honoruje, či je to kňaz, či robotník, či žid. Či toho Goldštejn Sá niho tiež „dľa zásluh honorovali?“

Len sa na výstavu. Noviny „D. V.“ píšu, že mnohé sporiteľne len takým ľuďom dávajú požičky na vekse (zmenky), ktorí zaviazu sa, že pôjdu do Pešti na výstavu. Chodí vraj po krajine mnoho takých nahaňáčov, ktorí odmenu dostanú za každú osobu, ktorú na výstavu vyšikujú.

Shromaždenia ľudovej strany.

5-ho júla na piatich miestach sa vydržovali shromaždenia ľudovej strany a síce:

V Nemeckej Palánke započalo sa shromaždenie o dvoch hodinách odpoľudnia na jarmočnom priestore, sišlo sa asi *osem* tisíc ľudu. Shromaždenie zahájil gróf Aladár Zichy.

Po ňom rečnil Jozef Miller po uhorský o liberálisme. Andrej Maršovský po nemecky o terajších pomeroch hospodarstva. Ján Zelenyák po slovensky. Demeter Jankovič po srbský vykladal srbsom programm ľudovej strany. Nikolaj Kulunčič tiež po srbský s veľkým dojemom. Panovalo to najväčšie oduševnenie v tomto meste na Dolnej zemi medzi maďarmi, Slovákmi, Srbami a Nemci.

Shromaždenie vo Vašvári.

Tu sa tiež shromaždilo na desať tisíc ľudu. Odpoľudnia o 2 hodinách Nikolaj Esterházy otvoril poradu. Sotva že započal rečnil liberálni holomci a židovskí papľuhi započali krik robiť; prítomný služný Molnárffy s úľubou počúval krik a neurobil žiadneho poriadku. Keď ale ľudováci požadovali od neho, aby urobil nejaký poriadok, on shromaždenie rozpustil a zakázal, že sa nesmie ďalej vydržovať. Takto hľa židia a liberálni tatári zachádzajú s nami.

Shromaždenie v Piešťanoch.

Liberálni tatári všemožne sa usilovali i toto shromaždenie prekaziť, alebo aspoň zmätok v ňom urobiť, ale sa im to nepodarilo; navzdor zlému počasiu sišlo na 2200 samých voličov. Po službách božích Zoltán Zmeškal veľkostatár zahájil shromaždenie najprv po uhorsky potom po slovensky vykladal k jakému cielu sa shromaždili. Prítomní boli: Alexander Chvalibogovský, Pavel Babóthy, Ladislav Benkeő, Leopold Vattermoyl, Dezider Očkay, Józef Škublíč, Štefan Hottny, Adolf Pongrácz, Józef Praznovsky, Ernest Polaček, August Brucker, Jozef Turček, Rudolf Molnár.

Potom rečnil Vincent Vaculík o hospodárskych pomeroch. Za ním Evarist Czajkovsky farár z Veselého vo výbornej reči vysvetľoval ľudu programm našej strany a dokazoval, jak je veľmi potrebná ľudová strana. Toto shromaždenie sa skvelo podarilo.

Shromaždenie Sabadsentkiráli.

V baranianskej stolici v meste Sabadsentkiráli sa na tisíce ľudu shrnulo. O 2 hodinách odpoľudnia zahájil shromaždenie mlad. gróf Ján Zichy. Potom rečnil Julio Tóth farár zo Sv.-Vavrinca; zas Františ Darányi pravotár o ústavných

právach. Mikuláš Lepšényi o hospodárskom programme ľudovej strany. Dokonči o sa v najlepšom poriadku s veľkým oduševnením.

Shromaždenie vo Vacove.

Tu otvoril shromaždenie gróf Gejza Apponyi. Shromaždilo sa ľudu na 15 tisíc. Apponyi v krásnej a výbornej reči vykladal ľudu o ľudovej strane. Potom Dr. Dezider Vargha rečnil o polohe malých gazdov a remeselníkov. Dr. Františ Major o hospodárskej politike liberálnej vlády. Ján Orbán posudzoval snahy liberalismu. Štefan Révész rečnil o cirkevno-politických novotach. Najlepší poriadok a výborné oduševnenie panovalo všade.

Upozornenie.

Od 5—15. tohto mesiaca vyložené sú soznamy voličov na rok 1897 a každý volič má právo i povinnosť do soznamu nazreť, či nie je vynechaný a prípadne svoje právo reklamovať. Soznamy sú vyložené vo veľkých obciach na obecnom dome, v malých v sídle notára. Od 2—6. hodiny popoludní možno si soznam aj odpísať. Proti nesprávne popísaným môže reklamovať ktokoľvek. Reklamácie, písomné a bez kolku, majú byť upravené na ústredný stoličný výbor cestou obecného predstavenstva, v malých obciach cestou notára. Kto reklamuje nech žiada si o tom poistenie.

Valné shromaždenie katolíckych učiteľov.

7-ho júla predpoľudním započalo sa valné shromaždenie katolíckych učiteľov v Budapešti: shromaždenie trvalo tri dni.

O 9 hodine shromaždili sa do universitného kostola. Barón Karol Hornig vesprímsky biskup slúžil veľkú svätú omšu so skvelou pomocou. Služby božie započaly sa s „Veni Sancte,“ po omši držal krátku reč vysvetľujúc význam zástavy, potom posvätil učiteľskú zástavu, ktorej krstnou matkou bola grófka Kristina Wenckheim. Hodbavná zástava je ozdobená zlatými strapcami a zlatými písmenami vyšíty na nej je ten nápis: „Blaho a sláva vyučebným pracovníkom,“ „Patronka Uhorská“ chráň a bráň tvoj verný ľud v novom tisícročí.“

Prvý klinec zatkla do žrdi matka zástavy. Po nej barón Hornig v mene primáša a potom

vo svojom vlastnom mene. Potom minister výučby: Julo Wlaššič, dr. Františ Palotay v mene Kardinála Schlaucha, Karol Gerlóczy, Karol Verödy a iní.

Po posvätení zástavy shromaždili sa vo veľkej sieni nového mestského domu, ktorá bola skvostne ozdobená a obecnstvom preplnená.

Pred zahajením valného shromaždenia išla päťčlenová deputácia pre vesprímskeho biskupa baróna Horniga, ktorý ako predseda kongressu, katolíckych učiteľov shromaždenie zahájil s jednou krásnou rečou. Tak tiež i hlavný dozorca škôl kanoník a opát Františ Komlóššy držal výbornú reč. Potom vyvolili úradný sbor.

Čestný predseda je: kardinál knieža primáš Klaus Vaszary. Predseda: Karol Ember učbár na pripravovni v Budapešti. Podpredsedovia: Františ Dreisziger, Anton Mócsi a Jan Rák. Tajomník: Edmund Weselý. Zapisníci: Aleš Čáky Imrich Fodor, Ludvik Gubica, Ján Györffy, Jozef Gergely, Ján Jankovič, Štefan Sokol, Gejza Tóth, Gejza Ujlaki, Vilem Unger.

Na návrh predsedy baróna Horniga holdujúce telegramy poslali: kráľovi, pápežovi, a kniežatú primášovi Klaudiovi Vaszarymu.

Všeobecný učiteľský kongres.

3-ho júla v Budapešti započal sa všeobecný učiteľský kongres, ktorý sa má poradiť o všetkom, čo vyučby u nás sa týka. Sišlo sa asi päť tisíc rozličných učiteľov, najviac je medzi nimi mužských, ale i ženských je v hodnom počte; od opatrovnice maličkých až po učbárku vyššej dievčenskej školy, od ľudového učiteľa počnúc až po učbára na vysokej škole zastúpený je každý stupeň.

Valné shromaždenie zahájil Michal Zilinsky štátny tajomník, vládnu rečou pozdraviac shromaždených v mene ministra.

Odpoludnia o 4 hodine sišli sa k porade údovia kongressu. Vyvolili si z pomedzi seba akožto z najstarších údov za predsedu Alexandra Péterfyho; keď sa pod jeho predsedníctvom shromaždenie utvorilo vyvolili si za predsedu Gustáva Heinricha, učbára to na universite v Budapešti. Utvorily sa rozličné odborné triedy a s tým prvé zasadnutie sa dokončilo.

DOFISY.

Z KYSÚC, (trenč. st.)

Velactená Redakcia!

Veľké búrky chodily po Trenčiansku. Na mnohých miestach veľkú škodu narobila víchrica.

Pri Mojťine a Pružine ľadovec padal. I v Rosine náramnú škodu zapríčinila víchrica. V Bytčici a v Tepličke hrom uderil a dvoch ľudí zabil. Na Kysucách tiež svlieklo nám kopanice. Nám sa teda veru nechce veseliť, ako pánom Trenčanom, ktorí nečávo millenium odbavovali na sihoti a zedli 600 porcií guľášu a 300 litrov vína vypili.

I v Žiline veselo to išlo, keď posviacali ratúz šampanským vínkom. Žilinčanom sa protivilo platiť za obed 3 zlatky, a preto malo občanov veselilo sa s pánmi liberálmi, keď ratúz nový posviacali bez svätej vody. Jeden loptoš povedal, že nebolo by dobre ratúz žilinský vysviacať, lebo by tam potom niektorí neobsedeli, ponevác by ich svätená voda páčila.

V Novom Meste mali údovia kat. kruhu majáles. Dobré sa zabavili, len na pána slúžneho majú ťažké srdco, lebo nechcel vrah dovoliť krčmárom na majalesi pivo merať. No ale preto minulo sa piva dosť, lebo si v súdkoch piva zaopatřili.

Veľmi sme sa zarazili, keď sme čítali v 12. č. „opravdového Kr.“ že pán Jozef Tvrđý v T. do „opravdového Kr.“ dopisuje, lebo mu redakcia „opr. Kr.“ odpovedala že: Ráčite mať pravdu, že „Kreštan“ už tratí koncepty. Smutné, veľmi smutné by to bolo, keď by sa tento odkaz redakcie „opravdového Kr.“ na pána kaplána Jozefa Tvrđého v Turzovke vzťahoval. Veď práve teraz sme čítali napomenuté z Rímu, aby kňazi rozširovali dobré katolícke noviny medzi veriacim ľudom.

Po teraz sme mysleli, že „opravdového liberála“ len notári a krčmári podporuju a zdarma rozďavajú. Teraz ako omráčení stojíme a rozmýšľame, či sme už v Uhorsku natoľko prišli s našim kňazstvom, že daktori kňazi schvalovali by i smer a učenie „opravdového liberála?“

Pán Jozef Tvrđý len nedávno osvedčil sa v „Nár. Nov.“ a v našom Kreštanovi, že dôveru hlasuje p. dr. Teszelskému a ľadovej strane. Veľmi potrebné je, aby sa p. Jozef Tvrđý kaplán v Turzovke osvedčil, či sa odkaz redakcie „opravdového Kreštana“ našo vzťahuje?

Fráter.

NOVÁ-BANA (tekovská st.) 2-ho júla 1896.

Velactená Redakcia!

Pravdou to zostane vždy: keď somárovi je dobre, ide na ľad tancovať, tak i náš p. Matrikár. — Jako nášho rodáka — vzdor tomu, že len 4 školy volako si biedne preplazil, zvolili sme ho za mestského kapitána. Zprvu sa aj držal, teraz ale, ako zostal podchvostníkárom, keď prídeš do úradu, ručí, vyskakuje, kole, jako keď krávu prvý ráz vyženieš na pašu. Na ulici, jak by si videl toho Judáša pod Štiavnickou kalváriou. Nám je ani na vydržanie. Zakony zauškuje, nás ale derie až do triciatej kože. Len si pomyslíte za písanie dispensacie — pri parení berie po 3—8 zl. povedz osem zlatých, kdežto, jak sme poučení len 1 zl. smie vziať.

Pán Minister, či vidíte jakých máte matrikárov! ? L'utujeme vás, nezostáva vám inšie len takých stupavských kalvárií viac nastavaf, na lavice budete mať koho navešať.

Počuli sme tiež, že s našim p. hlavným fcišpánom je zle pre tú vicinálku — ale tak ím treba, však nám tiež s ňou všetky lúky pokazili, nie darmo že majú meno Kazy. Preto p. vicišpán behali po celej stolici verbovať kaputošov, aby išli v deputácii prosíť k pánu ministromi za nich. Aj u nás boli, ale neprišli dnu do mesta, len do dolného hostinca dali zavolať predstavenstvo mestské. Je to ozaj panský rozum, snád, aby sme my o tom nevedeli?! Poznáme my také furtáctva, však nám dávajú príležitosť k tomu sami páni. Hľa aj tí 3 predstavení nášho mesta, ktorí išli tiež ľuhať, že N.-Baňa je spokojná úplne s p. kazym, dozaista zase nás oklamu okolo 150 zl. čo strovia, snád to zas zarátajú do bujačného!! A veru už ledva dýchame. Kde aj nie, veď ích je tolko na tom mestskom dome ako vrán, a kváče to, nafaňuje všetko. Potom není divu, že máme do 50 tisíc zlatých dlžoby a priražky sú také, jaké snád nikde na celom svete. Je to také gazdovstvo ako Pulsyho, čo tie obrazy a či starožitnosti kupoval, peniaze sa minuly a ničoho nič, nuž aj u nás je to tak. Čo príde do kasy páni sa podelia na prvého a pre hajduchov musia si ísť požičať k Icikovi.

Hej musíme sa my lapíť tej svätenej vody, pred ktorou sa tak trasú tí naši páni: Veľkú obec musíme mať, a či snád budeme čakať kým sa vrani nezozletia sami . . . keď už všetko rozvláčily?! *Bedlivý.*

Od RAJCA, 7. júli.

Velactená Redakcia!

Svedomitosť a lásku k ľudu preukázali nám páni liberáli, keď už dve voľby stoličných výborníkov zničili u nás. Teraz 14-ho júla bude u nás tretia voľba na znak tej spravodlivosti liberálov a slobody, ktorú ustavične omáľajú a ktorú vždy nohami šliapu. To u nás každé decko vie, že keď by liberáli boli zvíťazili, voľba by po tretí raz nebola. Takto zachovávajú liberáli slová kráľové, ktoré v hrade budínskome hlavným županom na srdco kládnul milostivý náš kráľ, keď riekol: Dobrá administrácia stará sa o dobrobyt obyvateľstva bez ohľadu na strany a národnosti.

Nuž, že ohľad berú na ľudovú stranu, to nám ukazuje každodenná zkusenosť, to ukazujú popisy voličov v Trenčiansku, z ktorých niektoré sama stolica prinútená bola zničiť. Zvláštne pán slúžny Baroš a na Kysucach pán Šaller znamenito previedli popisy. V našom okrese bývalo do 2000 voličov, a teraz sotva 700 ích má byť. Toto je zrejmy znak, že liberálna strana napomáha rozkvet a blahobyt vlasti.

Náš p. ablegát Šmialovszky neprichádza k nám, pochváliť sa a účty skladať zo šafarenia svojho. On hlasoval na sneme „o nás, bez nás,“ ponevác na prosby a podpisy naše ani odpovede nám nedal a hlasoval na civilné manželstvo, na drahé matriky a na slobodu beznáboženstva, bárs o týchto veciach pri svojej voľbe ani slovíčka nepreriekol. Jakí sú to zástupci a vyslanci ľudu, keď bez opýtania ľudu a proti vôle ľudu zákony strúhajú? Teraz na miesto účtov páni ablegáti na výstave hostinky vystrájajú chudobnému ľudu. „Opravdoví Kresťan“ po krčmách sa povafujúci vychvaľuje za to našich ablegátov, keď na miesto účtovných rečí, pri vínku a pri guláši veselé prípitky vynášajú na voličov

svojích. Nuž keď by vínom, pivom, virštlami a gulášom plniť sa mohli povinnosti k vlasti, vtedy nebolo by lepších vlastencov, ako sú naši páni liberáli a vlast naša drahá tiekla by pivom, vínom a kvitla by gulášom. Dobre by bolo bývalo do Pešti na guláš povolať tých našich ubohých rodákov, ktorí chalupy svoje opustíť museli a museli odísť na Dolnú zem a do repy na Moravu. Nuž ale, keď len tí Slováci sú teraz „statoční“ v „opravdovom Kresťanovi“, ktorí votum majú ponechané a ktorí pospiechajú do Pešti obozreť si „vodostrek“ a streknúť si do žalúdka pár kvapiek z toho „prekvapenia,“ ktoré ím páni ablegáti s gulášom prichystali.

Bude to „prekvapenie,“ keď sa naši rodáci dozvedia, že cukor zase bude drahší o 2 kr. na každom kyle. Takto osladzujú nám život páni liberáli.

Rodáci pozor pri tretej voľbe v Rajci!
Volíči.

PUDMERICE, dňa 1. júla 1896.

Vážení páni redaktor!

Dňa 28-ho júna — ktorýžto deň toho roku na nedelu padnul — po odpoľudňajších službách božích nastal v dedine našej čulý život. Vidieť bolo driečných šuhajov a devy, mužíkov a ženičky, starčekov a babičky vo veľkých hromadách dole ulicou ku domu kat. kruhu sa ponáhľaf. Čože to má znamenať? Vnútri domu zase vidno izby a celý dvôr čerstvými zelenými ratoľestami ozdobené. Tu bude dnes zaiste daká tanečná zábava? A odpoveď znie: dnes je v dome kat. kruhu tanečná zábava čili „juniáles“ ku dobrému tohože kruhu. Radosť je pozreť sa na shromáždzených mládencov a devy a vôbec na mladých manželov a ích ženičky, ako si pri jednoduchej síce, ale dost peknej hudbe poskakujú po pôde dvoru bielym pieskom posypanej! Tam zas po dokola postavaných laviciach sedia staršie žienky, mamičky to šuhajov a devíc. S úľubou pozerajú si ony na svojích synkov a dcérky, ako šikovno tancujú. A mnohé snád prevádzajú tu v mysli i cibulný sobáš — ticho dumajúc: „Tam ten Janko a Marinka, budú svojí v novú vínku.“ Tam zas sedia vážni starci a občerstvujúc sa pohárom dobrého pivka flegmaticčne poznamenávajú: „Mládež nech si tancuje, stárež nech si zapije!“ Vidno tu však i vodcov kruhu. Tam stojí pán predseda Jozef Jankovič, pri boku jeho vidno veľ. p. kaplána Jána Novák a notára kruhu Imricha Toller. Pri bráne zase sedí pokladník p. Ján Kubu, ktorému všemožná vďaka a uznanie sluší za veľkú trpezlivosť pri vyberaní vstupného a dohliadku na poriadok. Všetci títo vodcovia kruhu boli strážníci nad poriadkom. A jako tešila sa mládež, keď p. predseda potleskával jej rukama: „Vesele chlapci, vesele dievčence!“ Bývanie nášho kruhu je v bezprostrednom susedstve kostola. Í zdálo sa nám že nám prejavuje chrám Boží svoje zaľúbenie a že nám kýva, aby sme sa len vesele, lež s kresťanskou slušnosťou zabávali. No my pamätní súc slov sv. apoštola Pavla: „Či jete, či pijete všetko na česť a chválu Božú konajte“ — zabávali sme sa celkom počestne a nikoho sme nepohoršili, leda žeby snád v protivnom tábore liberálnych filištincov pozlostili sa na nás, akoby sme ím našou zábavou šnupku „čemeričky“ boli do nosa pustili, ktorá snád 25 kychov zlosti liberálnej vybušila! No uchlácholíme ích; pomíne ích zlost, keď ím z hlbín srdca a z plného hrdla privoláme: „Nech žije ľudová strana!“

Hej, vy susedia, rodáci! zakladajte si kat. kruhy po obciach vašich a skusíte ich požehnané účinkovanie u prostred dnešnej hniloby a zkaženosti. Smelo môžeme tvrdiť, že kde niet kat. kruhu tam i ľudová strana na slabých stojí nohách; bo kat. kruhy sú obzvlášťne cvičebnice pre vojsko ľud. strany.

Pán Boh nám pomahaj! *Pozorovateľ.*

HOSPODÁRSTVO.

Ostrenie kôs a kosákov.

Čas sú peniaze a zvlášťne drahými peniazmi je čas ohľadom na gazdu v čas žatvy, keď musí každú chvíľu upotrebiť na to, aby úrodu čím skôr mohol doniesť pod strechu.

Každý gazda vie, koľko času musia kosci ztráviť s častným kuvaním kosy, veď na obidve oči vidí, že ženci každé rano, keď za raného chladku najlepšie by sa mohlo robiť, na miesto riadkov musia sedieť pri nákově a kosujú.

Vo Francúzsku, čo sa ostrenie kosy týka už od dávnych časov je v obyčaji také zachádzanie, podľa ktorého tú spomenutú robotu za niekoľko minút možno dokonáť. Tamejší kosci totiž o pol hodiny pred robotou kosiace nástroje kladú do takej vody, v ktorej polpercenta sirkovej kyseliny je pomiešano. Keď nejaký rezavý nástroj v takejto vode za polhodinu stojí, dostatočne je, keď ho niekoľko ráz mäkkou oslou vonkoncom pretiahneme, pobrúsime, aby ostrie jeho po celej dĺžke bolo napravené.

Keď by sme kosy a srpy za dlhší čas než polhodiny v tej vode zabudli, ani to by im na škodu nebolo, lenže potom pred brúsením by sme ich museli na čisto a do sucha utrieť.

Ako z tohoto vysvitá, kosci ľahko môžu vyhnúť čas marhojúcemu kuvaniu, ktorým niekde i kosu znivočia, len by museli nasledovať ten obyčaj francúzskych sedliakov.

V každé poludnie majú odpočinok aspoň za jednu hodinu. Vtedy, ako i od večera do rana nech močia kosy svoje v tej kusavej vode a ľahko si pomôžu a zbavia sa toho zdĺhavého kuvania, čo im mnoho času zožiera. S tým močením práve nič z robotného času neztratia, lebo to vtedy môžu uskutočniť, keď si odpočívajú, kosu ale nabiť a pripiať netrvá len niekoľko minút.

Najatý robotník snáď radnej by sa pridržel starého zvyku, ale gazdovi je v záujme čím skôr si osvojiť obyčaj francúzskych gazdov. Ináč však kosbu z väčšej stránky vykonávajú za podiel, tedy i sami kosci vďačne prijmu, keď ich gazda obznámi s novým ostriacim spôsobom.

ODKAZY REDAKCIE.

Rukopisy nedávame naspák a listy bez podpisu mena neberieme do povahy.

Lom. O. R. I tento sme dostali, i ten prvnejší už je dávno prichystaný na to; obidva prídu, len prosíme o trpezlivosť, lebo mnoho kráť jedny veci vytiskajú druhé.

Kňazolucky. Š. V. Teraz sa to stať predbežne nemôže, lebo pre tie — veci máme tlačovú pravotu, jaknahle sa tato šťastivo dokona, potom sami sa o to postaráme; v tom ale pade, že by pravota s nepriaznivým výsledkom vypadla, nebude z toho nič.

Madunice. J. G. Možno, že váš dopis upotrebíme, ale tak by sme ho hneď uverejniť nemohli, musejí by sme ho náležite očesať.

Švajciarsko. Bern. Joh. Tur. 50 frankov sme dostali. Novým 6 predplatiteľom noviny posielame. Budeme na tom, aby sme všetky výtisky ľudovej strany Vám poslali. — Srdečný pozdrav prirvencom ľudovej strany v Berne.

Valča. J. J. Jestli len možno bude, váš článok opraviac vydáme, lebo svojmu nápisu vo všetkom nezodpovedá.

Novohradská stolica. Vereš. P. K. Váš list opravíme a vydáme len prosíme o trpezlivosť. — Keď niektorého z vás nespravodlivo klúpili o volebné právo; urobte si malú prosbu na stoličný výbor, na jednej prosbe môžu i viacerí reklamovať, a priložte ku tej prosbe vašu daňovú knižočku, a všetko bez stempla, pošlite po pošte stoličnému výboru; keď by ste i tu pravdy nenašli, keď od výboru dostanete odpoveď, appellujte na kráľovskú kúriu do Budapešti, tam sa vám pravda stane. Na stoličný výbor môžete reklamáciu (prosbu) zadať do 26-ho júla 1896. Na kr. kúriu, až potom, keď vám od stolice príde odpoveď. Reklamujte smelo všetci; nedajte sa klamať, zmužilo si bráňte vaše práva, lebo len vtedy stojíte nečo; len vtedy máte občiansku vážnosť.

Renč. A. H. Pošleme vám. I na ďalej ich rozširujte.

Prost. Sliac. J. Sz. Ten dopis, na ktorý sa dopytujete, musel snáď do nepravých rúk upadnúť, lebo my sme ho nedostali.

Strassburg. T. Gyurkovszky. Cena našich novín na celý rok do Strassburgu je 4 zl. Noviny sme vám poslali.

Vihne-Peszerény. L. J. Patričnému sme noviny poslali.

Knížná polica.

Jindrich Ján Pestalozzi, k oslave 150 narodenin jeho. Dľa viacerých napísal: *Juraj Babka.* K dostaniu u pôvodcu v Nem.-Lupči. Cena s poštou 7 krajciarov.

„*Národný Hlásnik.*“ Číslo 6. Redaktor *Ambro Pietor, Tur. Sv. Martin.*

S dobrým svedomím čo najvrejšie odpovúčame slovenskému ľudu knižočku, ktorá vyšla pod týmto nápisom: „*Náš ľud,*“ jeho biedy a ako mu treba žiť. Úprimné rady tým, ktorým ešte poradiť možno, lebo „komu není rady, tomu není pomoci“ Napísal *A. Bielek.* K dostaniu: *V Turčianskom Sv. Martine.* — *Jeden výtisk stojí len 10 krajciarov.*

Obchodné zprávy.

1. Zbožíe: Pšenica 6.45—6.80 zl. Raž 5.90—6.05 zl. Jačmeň na krm 4.40—4.70 zl. do pálenic 5.10—5.70 zl. na várku 0.00—0.00. Oves: 6.20—6.50. Kukurica: 4.05—4.10. Proso: 5.25—5.50. Vo Viedni každý mc. o 50 krov dražší.

2. Olejové zrná. Lanové semeno: 08.75—09.50. Kopné semeno: 03.75—09.25

3. Strova: Veľká biela šufľa 6.50—7.50 tmavá 8.00 8.50 okruhlá: 6.50—7.50., tarkavá 5.00—6.50. Šošovica 8.00—12. Hrach 0.00—03.50. Čistý 00.00—12.00 zl.

4. Kupecké zelinové plody: Mak 15—16. Burgyňa 1.60—1.70. Cibula 5.00—7.10. Cesnak: 19—25 zl. Petrželeň: 5.00—9.00. Paprika 135—140 zl.

5. Potrava: Seno. Lúčne seno. 2.00 2.70. Slama. Na postielanie: 1.20—1.40. Žup 2.00—2.30

6. Siatie: Červená datelina 26—32. Lucerna 35—42 zl. Jarri adník 6.00—6.50 zl.

7. Hospodársky dobytok: Dovezeno bolo: as 516 hospodárskych volov; 258 dojných kráv. Následovné boly ceny. Výborná pára volov do jára do 360—365 zl. Dojné kravy: za jeden kus 55—140 zl. Trh na ovce: Dovezeno bolo 1649 kusov oviec. Ceny: 11—14.00 zl. za páru, a 18—20 kr. za živý kilo. Sviňský trh: za kilogram 16—18. V salašoch 0000 kusov bolo umiestnené.

8. Zverové dorobky: Med žltý kvapkaný: 26—30 zl. Vosk 164—165. Vajca 52—65. Loj. Maslo I. 80—160 zl. II. 60—110 mc. Slanina 46.00—50., udená 51—0.00 zl.

9. Remeň funtový od 152—185 kl. tery 135—156

10. Kraviny vrázkované 170—180.

11. Tefaciny barnavé 12—13 kl. 420—440.

12. Tefaciny najl. viksovky 420—440, stredné 350—365 ťažené a vrázkované 330—340, blysk. remeň najlepši 150—165 prsné listy 160—165.

Zodpovedný redaktor: Mikuláš Lepšényi.

Splácováce**zástavné (nemovité) pôžičky**

na majetky, domy, pozemky, dielne,

na kratši alebo dlhši čas, skrze ústav nevypovedateľne, pod najvýhodnejšími podmienkami, taktiež

poverenia na tržnici

(prípadne i bez okrytia hotovosti)

ďalej kúpu, predaj, čaru, prenájem, jako tiež osobný úver odporúča: *vydavateľstvo*

„AGRARIA,“

(Hlavné zastupiteľstvo hollandskej úverkovej banky)

BUDAPEŠŤ, Kerepeši-út číslo 73.

Lurdská voda

zo zázračného prameňa, v pôvodných litrových sklenicách je k dostaniu — **Jedine** —

u Gustáva Stampfl,

v Budapešti VIII. Gólya-ulica čís. 23.

Cena bezpoplatku spolu so zaobalením 2 zl. 10 kr. ďalej ručníky **Sv. Veroniky** s hodnovernými listinami, kus za 1 zl.

OZNAMY

PRE NAŠE NOVINY VYLUČNE
LEN VYDAVATEĽSTVO

„KREŠTANA“

PRIJIMA.

— BUDAPEST, —

Prater-ulica číslo 44.

Za oznamy sa musí hned platiť.

Papier makulatúrovy

e k dostaniu u nás; metrický cent stojí 6 zl. 50 kr.

RÉTAY a BENEDEK

PREDTÝM

KRISZTA A JEHO SPOLOČNÍK,

dielňa omšových šatov, cirkev. náradí, zástav a spolkových praporov.

V BUDAPEŠTI, IV. Lipót-utca číslo 21.

Jediní dovážači, Osvieten. a Dôstojného pána kaločského arcibiskupa Juraja Császku a

— „BUDAPEŠŤANSKÉHO OLTÁRNEHO“ —
spolku.

Odporúčajú svoj hojne nastrojený sklad, menovite:

Omšové šaty, kostolné prapory, hasičské, školské, spolkové pohrabné, remeselnícko-spevove-spolkové zástavy. Monštrancie, kalichy, ciboria, kríže, kadidlá, oltárové lampy, sviečne, ligotavé sviečne, sochy vo veľkom výbere. Prijmeme i maľovanie štaciových obrazov, svätých obrázkov, oltáre, mariánske tróny, Kristové hroby a kazateľnice podľa jakéhokolvek kresu umelecky vyhotovujeme. Cirkevné látky, čipky, stenové krížiky, kríže na pút vo veľkom výbere sú na našom sklade.

Na žiadosť ochotne posielame bez poplatku, soznamy ceny, príhodne vzory.

☛ Velebným farským úradom. ☚

Tlačiareň „Svätého Gerharda“ s úctou na vedomosť dáva, že od týchto čias všetky cirkevné výtisky bude na sklade držať, a za najlacnejšiu cenu budú k dostaniu. Posávaď na sklade sú a hneď sa môžu poslať: Testimorium Confirmationis 100 kusov 50 kr.

Výťah z krstnej matriky: 100 kusov 60 kr. — Smrtný oznam: 100 kusov 70 kr.

SOBÁŠNE A SMRTNÉ LISTY,

na jemnom silnom papieri: 100 kusov 1 zl. 20 kr.

Ďalej k dostaniu sú:

knížočky pre údy občianskych spolkov a knížočky splácováce.

☛ Kus týchto 12 stranových knížočiek so silnou obálkou na osmorke predávame za 3 kr. okrem toho tlačiareň „Sv. Gerharda“ prijme jakékoľvek nariadenie, cirkevné, obecné a súkromné. Odtisky a odposiela ich za najkratší čas, a za najlacnejšiu cenu; silný dobrý papier dáva a krásne vyhotovuje.

S úctou prosíme velebných pánov farárov, predstavených obcí, údy rozličných spolkov a každého katolíka, aby si od týchto čias tlačiarne výtisky nie v židovskej tlačiarne alebo v takej, ktorá nemá žiadnych zásad, kupovali, lež aby vyhľadali katolícku tlačiareň „Sv. Gerharda“, ktorá im vždy stojí na službu, a aby takto podporovali katolícku vec. Podajme si všetci ruky, vtedy sa budeme dobre mať.

Naša tlačiareň jakožto neohrozená zastupiteľkyňa katolíckych záujmov, bude sa s tým honosiť, jestli že požiadavkam v každom ohľade môže zadosť učiniť a si chválu získať od tých, ktorí si u nej kupujú.

S úctou

Budapešť, 1895. (VIII., Práter-ulica 44.)

Tlačiareň „Svätého Gerharda“.